

Na exekučně vydražené nemovitosti vázla pro Bernarda K-a pohledávka 9242 marek, splatná dne 1. května 1921. Rozvrhuje nejvyšší podání příkl první soud Bernardu K-ovi vzhledem k poměru kursu marky ku Kč v den příklepu (11. července 1924), 1 Kč. Rekursní soud ku stížnosti Bernarda K-a napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stanovisko rekurentovo, že bylo jeho pohledávku, znějící na 9242 Mk s přísl., splatnou nejdéle dnem 1. května 1921 přiřknouti z nejvyššího podání v kursu dne splatnosti, tedy dne 1. května 1921 a nikoli v kursu dne příklepu, není správné. Neprávem tvrdí rekurent, že tímto postupem byl zklamán v důvěře v knihy veřejné. Při pohledávce, znějící na určitou částku marek, ručí zástava za dotyčnou částku těchto peněz, po případě za 3leté úroky, útraty sporu a exekuce (§§ 14, 16 a 17 knih. zák.) a ručí za tuto částku stejně za poklesu marky, jakoby za ni ručila v případě jejího vzestupu. Jestliže tedy nižší soudy vycházejíce z tohoto hlediska přiznaly rekurentu po rozumu Šu 216 čís. 4 ex. ř. shora uvedenou částku marek, ovšem v kursu ke dni příklepu v korunách československých, nepochybily. V důvěře v knihy veřejné rekurent tím za zklamána se pokládati nemůže. Důvěru v knihy veřejné nelze ztotožňovati s důvěrou v hospodářské poměry. Toliko v této důvěře byl rekurent zklamán, za toto zklamání neručí však zástava, nýbrž následky jeho musí rekurent nésti sám, to tím spíše, že nebylo závady, aby rekurent místo pouhého zajištění své pohledávky právem zástavním nezakročil o vnucenou dražbu a nevymáhal zaplacení své pohledávky.

Čís. 4566.

W-konto.

Vyhradil-li si komisionář, že při rozkazech ke kupu nebo prodeji efektů vystupuje vůči komitentovi ve všech případech, neoznačí-li příkazovatel nic jiného, vždy sám jako kupující nebo prodávající za bursovni kurs toho kterého dne, jest samokontrahentem, třebaže příkaz zněl ku prodeji (koupi) na burse.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1508/24.)

Žalující tuzemská banka domáhala se na žalovaném tuzemci zaplacení 5870 Kč. Proti žalobní pohledávce namítl žalovaný vzájemnou pohledávku, ježto prý má proti bance nárok na vydání výtěžku v Kč za cenné papíry, prodané v únoru 1919 na vídeňské burse. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl, neuznav po právu pohledávku žalovaného uplatňovanou započtením. Odvolací soud uznal po právu i vzájemnou pohledávku žalovaného, žalobu zamítl. Důvody:

Je nesporno, že listem ze dne 12. února 1919 dal odvolatel odpůrkyni příkaz k nakoupení a prodeji cenných papírů, o něž ve sporu jde. V listu tomto vyslovuje odvolatel souhlas s podmínkami, které odpůrkyně pro obchody komisionářské kladla a které byly na druhé straně listu vytištěny. Dle obsahu těchto podmínek (odst. 2) vstupuje odpůrkyně při rozkazech ke koupi nebo prodeji efektů vůči svým komitentům ve všech případech, neurčí-li příkazatel nic jiného, vždy sama jako kupující nebo prodávající (ustanovení toto převzato z předpisu čl. 376 odstavec první obch. zák.) i když to ve svém oznámení neuvede, a jako místo plnění platily České Budějovice (4. odstavec od konce). Z těchto podmínek, na něž odvolatel, podepsav uvedený list, přistoupil, plyne zcela jasně, že vstup odpůrkyně do obchodů komisionářských ať již jako kupující nebo prodávající byl při všech jejích komisionářských obchodech pravidlen, od něhož měla nastati úchylna jen projevením opačné vůle komitentovy. Každý jiný výklad přičil by se zásadě kupecké poctivosti, poněvadž by umožňoval odpůrkyni, by ná účet komitentů spekulovala, což schvalovati nelze (čl. 278 a 279 obch. zák. a § 914 obč. zák.). Že by byl odvolatel takovouto opačnou vůli projevil, nebylo ve sporu tvrzeno, a dlužno proto na právní jednání stran hleděti jako na koupi obchodní. Okolnost, že odpůrkyně ve svém oznámení ze dne 17. února 1919 čítá za prodej papírů odvolateli poplatky, nemůže míti takovou váhu, by vyloučila vstoupení odpůrkyně do obchodu jako kupitelky, poněvadž k požadování výloh komisionářských je komisionář dle jasného ustanovení čl. 376 odstavec druhý obch. zák. oprávněn i tehdy, když do obchodu komisionářského sám jako kupující nebo prodávající vstoupí. Totéž platí i o poznámce v témže oznámení, že se hodnota připisuje odvolateli na zvláštní účet (míněno tím t. zv. konto »W«), poněvadž v prvé době nebyly si ani banky samy vědomy významu a dosahu těchto zvláštních účtů, jež vzaly svůj původ ve vládním nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Je-li však právní jednání, k němuž mezi stranami došlo, smlouvou kupní, je odpůrkyně, pro niž je místem plnění tuzemsko, dle ustanovení §§ 5 a 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. povinna, dostáti svému závazku vůči odvolateli v měně československé, třebaže závazek ten vznikl v době, kdy byla v platnosti ještě společná měna rakousko-uherská. Není sporu o tom, že za papíry odvolatelovy bylo utrženo celkem 19.290 K v bývalé měně rakousko-uherské, a má tedy odvolatel vzhledem na ustanovení zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. za odpůrkyni pohledávku 19.290 Kč, a poněvadž odvolatel tuto svou vzájemnou pohledávku proti nároku žalobnímu započtením uplatňuje a jsou tu všechny podmínky započtení po rozumu ustanovení §u 1438 obč. zák., nebylo závady, aby navržené započtení až do výše zažalované pohledávky, kterou soud procesní bezvadně vyšetřil částkou 5.870 Kč, nebylo provedeno (§ 411 c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Výtka nesprávného právního posouzení není odůvodněna, naopak odvolací soud správně posoudil věc po stránce právní a přilehavě odů-

vodnil své rozhodnutí. Odkazujíc dovolatelku na důvody napadeného rozsudku, které hoví též stanovisku, jež nejvyšší soud zaujal v rozhodnutích čís. 754, 1927 a 2749 sb. n. s., připomíná se vůči dovolacím vývodům jen ještě toto: Žalobkyně zabíhá na vedlejší kolej, pokud dokazuje, že tu nejsou předpoklady třetího odstavce čl. 376 obch. zák., a z toho odvozuje důsledky. Odvolací soud neposuzoval věc dle třetího odstavce čl. 376 obch. zák., neboť neuznal, že se žalovaný může držeti žalobkyně jako přímé kontrahentky proto, že mu spolu s oznámením o provedeném příkazu nepojmenovala někoho jiného jako kupitele prodaných cenných papírů. Vycházejí spíše z ustanovení prvního odstavce čl. 376 obch. zák. vyslovil, že žalobkyně vstoupila do přikázaného obchodu sama jako kupitelka, a to právem. Tím, že se žalovaný podrobil podmínkám žalobkyně pro komisionářský obchod, staly se tyto podmínky mezi stranami obsahem smluvním, vížícím obě strany. Žalobkyně, která v době, kdy stanovila dotyčné podmínky, měla z důvodů, jichž netřeba zde zkoumati, zájem na tom, by při komisionářských obchodech vystupovala vůči příkazovatelům vždy sama jako kupitelka nebo prodatelka, musí snášeti, by příslušné ustanovení podmínek platilo také proti ní, když se jí nehodí, jako právě v tomto případě. Z toho, že v listu ze dne 12. února 1919 jest uvedeno, že žalobkyně má sporné cenné papíry koupiti a prodati na burse, nelze usuzovati, že žalovanému záleželo na tom, by žalobkyně provedla obchod skutečně na burse s někým jiným, nikoli v sobě, jako samokontrahentka, že tedy vědomě určil něco jiného, než to, co dle obsahu podmínek mělo platiti jako pravidlo. Ostatně jde o šablonovitý blanket, jaký tenkrát asi každý komitent vyplňoval, aniž z toho žalobkyně odvozovala odchylku od pravidla, že ona vystupuje sama jako prodatelka a kupitelka. A že žalobkyně oznámila žalovanému, že prodala priority na vídeňské burse, rovněž na váhu nepadá, neboť zmíněná odchylka od pravidla měla dle smluvených podmínek nastati jen tehdy, když příkazovatel určil něco jiného. Jestliže žalobkyně skutečně nekoupila sporných cenných papírů, nýbrž na burse někomu jinému je prodala, nelze tento prodej pokládati za prodej na účet žalovaného, nýbrž prodej jde na vrub žalobkyně, kterou tedy také stihají všechny důsledky prodeje, zejména ten, že vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 nebylo přípustno a možno, převésti výtěžek do tuzemska, neboť pohledávka, vzniklá z prodeje, jest za těchto okolností vlastní pohledávkou žalobkyně, nikoli pohledávkou žalovaného. Že komisionář, který vstoupil sám do obchodu, stává se tím vůči komitentovi kupitelem a prodatelem, a jaké právní důsledky z toho plynou, vyložil a podrobně odůvodnil nejvyšší soud v zásadním rozhodnutí, uveřejněném pod čís. 1927 sb. n. s., na jehož odůvodnění se odkazují opačné vývody dovolacího spisu. Že pak žalobkyně jako přímá kupitelka sporných priorit dluhuje žalovanému kupní cenu v korunách československých přes to, že ji — neprávem — vyúčtovala na zvláštním účtu starých korun, a proto vzájemná pohledávka žalovaného, namítaná k započítání, jest po právu alespoň do výše zažalovaného nároku, správně vyložil soud odvolací.